

ДО ВИВЧЕННЯ “СЛОВА О ПОЛКУ ІГОРЕВІМ” НА СУМЩИНІ (кінець ХХ - початок ХХІ ст.)

Федченко Л.А., асистент

У 2007 р. відзначалося 820-річчя шедевра світової та вітчизняної культури “Слово о полку Ігоревім” та 200 років першодруку цієї пам’ятки в Україні.

Інтерес до твору не згасає і в наші дні. “Слово” досі приховує в собі багато таємниць, для розгадки яких вистачить роботи багатьом поколінням. Цей твір вивчають літературознавці, історики, лінгвісти, військові, до нього постійно звертаються письменники, художники, композитори.

Багато поколінь наших земляків виховувалися на цьому творі, пізнавали історію рідного краю, вчилися любити Батьківщину. І нині “Слово” та події, описані у ньому, є об’єктом вивчення представниками науки та мистецтва. А одним з регіонів, де ці дослідження особливо розвинуті, є Сумщина. Протягом останніх десятиліть тут з’явилася велика кількість робіт, присвячених різним аспектам досліджень “Слова о полку Ігоревім”¹.

Починаючи з 1983 р. в Сумах проводяться науково-теоретичні конференції з вивчення і популяризації “Слова о полку Ігоревім”, які очолив доктор філологічних наук, професор, член Спілки письменників України, літературознавець, фольклорист Павло Павлович Охріменко. Він - засновник осередку словознавців на Сумщині, до якого увійшло близько 30 науковців².

Перша конференція відбулась у 1983 р. і була присвячена темі “Актуальные проблемы “Слова о полку Игоревом”². Вона мала краєзнавчий характер і стала першою у своєму роді в країні. Ця конференція викликала широкий резонанс, про що свідчили відгуки в місцевій пресі - газетах “Советская культура”, “Радянська освіта”, “Літературна Україна”, “Українська мова і література в школі”.

Велике значення для розвитку Словознавства мають історико-краєзнавчі роботи, пов’язані зі “Словом”.

Так, в Сумах у 1983 р. відбулася виставка книг, присвячена “Слову”, із зібрання С.С.Воїнова. В його колекції налічується 2500

експонатів - це книги, журнали, газети, фото, кінодокументи, рукописи та інш.

11 травня 1984 р. в приміщенні Сумського педінституту розпочала свою роботу друга Сумська наукова конференція, присвячена темі *“Слово о полку Ігореве”* и *Чернигово-Северщина*”. Як і перша, вона мала краєзнавчий характер.

У 1985 р. у Сумах відбулася третя наукова конференція, присвячена 800-річчю *“Слова о полку Ігоревім”*, яка мала назву *“Слову о полку Ігореве”* и *наша современность*”. Конференція набула такого рівня й розголосу, що вийшла на республіканську і навіть всесоюзну орбіту.

Але не тільки в Сумах проходили урочистості з нагоди 800-річчя *“Слова о полку Ігоревім”*. Так, в Путивлі у районному краєзнавчому музеї було розгорнуто літературно-художню виставку, присвячену *“Слову”*. Виставку відвідали туристи, які подорожували за маршрутом древніх міст Київської Русі, та всі бажаючі.

Окрім сумських конференцій, необхідно згадати путивльську історико-краєзнавчу конференцію, яка проходила у 1986 р. і була присвячена темі *“Слово о полку Ігореве”* и *Путивльщина*”.

Постійною традицією на Сумщині стали літературні свята у с.Залізник - на батьківщині першого перекладу *“Слова о полку Ігоревім”* в Україні, які проводяться з 1986 р. і мають велике значення для розвитку Словознавства в краї.

В Сумах у 1986 р. відбулася виставка ілюстрацій до *“Слова о полку Ігоревім”* з фондів Сумського художнього музею. На виставці були представлені твори В.Фаворського та В.Лопати.

П'ята словознавча конференція відбулася у 1988 р. під назвою *“Результаты и перспективы исследования “Слова о полку Ігореве” (по материалам, появившимся в связи с его 800-летием)”*. Під час конференції функціонувала виставка книг з фондів бібліотеки Сумського педінституту та з колекції С.С.Воїнова. Для учасників конференції була проведена екскурсія історичними місцями, які пов'язані з подіями, описаними у *“Слові”*: м.Путивль, сс.Ігорівка і Залізник.

Протягом 1990-1996 рр. відбулися наступні чотири конференції, присвячені проблемам *“Слова о полку Ігоревім”* - *“Историзм и обстоятельство возникновения “Слова о полку Ігореве”* (1990),

“Проблеми хронології авторства “Слова о полку Ігоревім” у сучасному трактуванні” (1992), *“Специфіка “Слова о полку Ігоревім” як літературної пам’ятки”* (1994), *“Відгук “Слова о полку Ігоревім” в українській і зарубіжній літературі”* (1996).

У 1997 р. відбулася виставка, присвячена *“Слову”*, основою якої стали зібрання В.Б.Звагельського та колекція книжкової графіки Сумського художнього музею. У квітні 2000 р. у Сумському краєзнавчому музеї було відкрито виставку, присвячену 200-літтю першого видання *“Слова о полку Ігоревім”*. Експозиція містила найбільш яскраві експонати із колекцій Сумського краєзнавчого музею, а також приватного зібрання В.Б.Звагельського. Доповнювали виставку матеріали археологічних розкопок пам’яток періоду Київської Русі.

25-27 травня 2000 р. відбулася наукова конференція *“Слово о полку Ігоревім та його епоха”*, присвячена 200-літтю першодруку пам’ятки. Під час роботи конференції її учасники і гості могли оглянути у Путивльському історико-культурному музеї-заповіднику тематичну виставку, присвячену *“Слову о полку Ігоревім”*.

У 2000 р. видавництвом Сумського державного університету здійснено видання *“Слово о полку Ігоревім”: Бібліографічний покажчик (1975-2000 рр.). Матеріали, опубліковані на Сумщині”*³. Робота містить перелік монографій, наукових статей, повідомлень та тез, надрукованих у збірниках матеріалів конференцій, газетних публікацій, що вийшли у світ протягом 1975-2000 рр. на Сумщині, а також виставок, присвячених дослідженню та популяризації пам’ятки. Це стало своєрідним підсумком досліджень *“Слова о полку Ігоревім”* у регіоні за останні 25 років.

Протягом 2003-2007 рр. відбулися три міжнародні конференції, присвячені *“Слову”*.

Під час роботи конференції 2005 р. відбулося відкриття персональної виставки серії графічних робіт художника з м.Буринь М.М.Бондаренка під назвою *“Слово о полку Ігоревім”*, присвяченої 820-річчю походу князя Ігоря Святославича. Серія складалася з 80-ти чорно-білих литографюр. Це був своєрідний графічний переклад художником давньоруського твору.

Таким чином, протягом останніх десятиліть на Сумщині сформувався великий колектив літературознавців, істориків, мовознавців, які виявляють підвищений інтерес до роботи в галузі Словознавства - матеріали про "Слово" з'являються в засобах масової інформації; проводяться конференції, що сприяють вирішенню багатьох проблемних питань історії давньоруського періоду і, зокрема, вивченню "Слово о полку Ігоревім" та обміну досвідом і творчими доробками між фахівцями тощо.

¹Охрименко П.П. Результати и перспективи изучения "Слова о полку Игореве" (по материалам появившимся в связи с его 800-летием) // Результаты и перспективы исследования "Слова о полку Игореве" (по материалам появившимся в связи с его 800-летием): Тез. докл. и сообщ. первой науч. конф. участников семинария по изучению "Слова" / Сост. Охрименко П.П. - Сумы, 1988. - С.3-5; Звагельський В.Б. Огляд нових видань щодо дослідження "Слова о полку Ігоревім" // Сумська старовина. - №XVI-XVII. - 2005. - С.23-30; Колосова В. До 800-річчя "Слова о полку Ігоревім" // Радянське літературознавство. - 1983. - №11. - С.27-35; Мишанич О.В. Про деякі підсумки дослідження "Слова о полку Ігоревім" на Україні в його ювілейні роки // Результаты и перспективы исследования "Слова о полку Игореве" (по материалам появившимся в связи с его 800-летием): Тез. докл. и сообщ. первой науч. конф. участников семинария по изучению "Слова" / Сост. Охрименко П.П. - Сумы, 1988. - С.9-10 та інші.

²Голубченко В.Ю. Охріменко Павло Павлович // Сумщина в іменах: Енциклопедичний довідник. - Суми, 2003. - С.350.

³"Слово о полку Ігоревім": Бібліографічний покажчик (1975-2000 рр.). Матеріали, опубліковані на Сумщині" / Укладачі В.Б.Звагельський, Т.А.Зюзько, Р.І.Терещенко. - Суми: Сумський державний університет, 2000. - 44 с.

З ІСТОРІЇ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ ГЕТЬМАНЩИНИ (друга половина XVII - початок XVIII ст.)

Некрасов С., студент групи Юм-71

Роботу виконано в рамках держбюджетної теми №108.01.03.06-08 - "Історичні етапи заселення і формування державних структур на території Північно-Східної України (з давніх часів до кінця 18 ст.)".